

Előfizetési díj.
 V idekre postán vagy helyben házhoz
 horvá: 12 frt.
 Félévre 6 frt.
 Negyedévre 3 frt.
 Egy óra helyben 1 frt.
 Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogad-
 hatunk el.
 Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
 napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállás:

Belkirály-utca szeglet trencsini-vár 7. szám háza a lap szel-
 lemi részét illető közlemények czimzandók.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Készítők nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetés-
 küldendők.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond so' vagy annak
 tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30kr
 Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvez-
 ményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haase
 stein et Vogler
 Wallfischgasse Nr. 10.

Nyitási cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1874. második fél évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre 12 frt.
 Félévre 6 frt.
 Negyedévre 3 frt.
 Egy óra 1 frt.
 Egyes szám ára 5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
 kiküldése tekintetéből vidékről 1 hónapra
 előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben pos-
 tai utalvánnyal kiadó Stein János könyv-
 kereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
 tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

Kolozsvártt. nov. 25. 1874.

Nagy tehertől szabadult meg a kép-
 viselőház s az erdélyi magyar érzelmi la-
 kosság az erdélyi census kérdésének a képvi-
 selőház nov. 23-iki ülésén történt végleges
 megoldása által. Sajnos, hogy a kérdés fölme-
 rülésének káros következményei még jó ideig
 fogják háborgatni a közvéleményt. Meonyi nem
 történik, ha a törvény oly alakban terjesztetik
 az országgyűlés elé, a mint végre is elfogad-
 tatott.

E szerencsétlen kérdés közel állott egy-
 szer azon nagy fontosságu ponthoz, hogy mi-
 nisztertericist idézzem elő; annak idején szél-
 tén keringett a hír, hogy az erdélyi census a
 belügyminiszter ur tárczájába kerül s ha továb-
 bi makacsodás tart, meglehet, hogy a hír va-
 lószól is. Mi megvalljuk, őszintén fájaltuk vol-
 na ez eseményt, nemcsak azon okból, mivel
 egy miniszter-crisis ép a jelenlegi viszonyok
 közt kiszámíthatatlan bonyodalmakat idézett
 volna elő, hanem azért is, mivel a jelenlegi
 belügyminiszterre a 21 es bizottság nagy fon-
 tosságu reformjainak megvalósítása s így nagy
 horderejű missió vár. Mi csak sajnálni tudjuk,
 hogy így is az annyira szükséges bizalom a

belügyminiszter működése iránt bizonyos körök-
 ben maig is meg van ingatva.

Ugyancsak az erdélyi census kérdése adott
 alkalmat azon képtelen eszme megfogalmazására,
 hogy a magyar kormány és magyar országgyű-
 lés nem eléggé magyar s így szükséges meg-
 bukztatására egy magyar nemzeti pártot alaki-
 tani. Meg vagyunk róla győződve, hogy e po-
 litikai absurdum az erdélyi jőzanon gon-
 dolkodó magyarság kebelében nem talál hívók-
 re és sokkal nagyobb a füstje, mint a mek-
 korának sokan a tüzet tartják. Káros hatása
 azonban már is meg van, mivel felizgatta a
 közvéleményt, mindenekelőtt azonban felverte
 a nemzetségeket, melyek kétségtelenül nagyobb
 ellenszenvelőfognak viseltetni az erdélyi részi ma-
 gyar földbirtokosság iránt, tudva azt, hogy an-
 nak kebelében alakult egy párt, mely nyíltan
 velők szemben boatott lobogott. Ez új párt az
 erdélyi census kérdését is, melyet eddig min-
 den polgár közállami kérdésnek tekintett, a
 magyar faj specialis létkérdéseként állította fels
 így könnyen beláthatólag sokkal többet ártott,
 mint használhatott volna vele.

Az erdélyi census kérdésének ominosus
 négyeszeri tárgyalása tehát csak kárt okozott a
 magyar nemzetségeknek, mivel az eddigieknél még
 inkább felköltötte társnemzetségeink féltékeny-
 ségét, sőt gyűlölségét. Szomorú illusztrációját
 képezik ennek a képviselőház f. h. 25-iki
 ülésén történtek is. Az erdélyi részek román
 nemzetségu képviselői fajuk ellen intézett
 támadásnak tekintették a kérdést s így ter-
 mészetesen elleneztek is. Egyikük sem
 gondolt rá, hogy a magyar faj nem oka an-
 nak, miszerint a románok nagy tömege sem
 akkora miveltséggel nem bír, sem akkora va-
 gyoni erővel nem rendelkezik, hogy mindnyá-
 jan bejuthassanak az állam sorsának intézői
 közé. Censushoz közutódomás szerint, más mű-
 velt országokéhoz mérve is szerfelett alacsony;
 olyan elvek szerint van alkotva, melyek min-
 den modern államban közérvényűeknek vannak
 elismerve, nem népfajok, hanem műveltség és
 vagyon képezik alapját, melyre az állam min-
 den polgára szert tehet. Hogy a románság te-
 kintélyes része ép az, mely eddig e cate-
 góriába nem tudott feljutni, az ok hibájok s
 nem a miénk. Az államot nem nemzetségi,
 hanem fenállhatóságának szempontjából lehetet-
 len a durva tömeg kezére játszani. Ezt bizo-
 nyára egy értük agitatoraink is, mint minden
 egyéu, ki a jőzan alkotmányos államról némi
 fogalommal bír. Hogy azonban mégis oly
 hevesen küzdöttek a belügyminiszter javaslatá
 mellett, mi nem vesszük tőlük rossz neven;
 ezuttal magunk idéztük fel figyelmüket, mi-

ták egymást, míg egyik magát sebesültnék nyilat-
 koztatta. Norvégiában a férj és asszony közötti pár-
 baj is szokásban volt. A férfi, egy a földbe ásott
 gödörben állott övig, buzogánnyal felfegyverkezve,
 a nő pedig parititával volt ellátva, s a férj le-
 volt győzve, ha a nő őt nem is találta, de a férfi
 három versen egymásután nem találta. Az ujjabi
 párbaj szokások azonban a két nem közötti való pár-
 bajokat, mint illetelenekeket megszüntette. Mégis
 fordultak elő nők közti párbajok életre és halálra
 több helytt, de különösen Franciaországban. A leg-
 nevezetesebb Turinban 1701-ben történt gr. Rocca
 ezredes neje s Bellegarde marquis neje közt. Mind-
 kettő megsebesült s házibörtön és faddéssel lettek
 megbüntetve.

Brandenburghban III. Frigyes 1668-ban a pár-
 bajvivókat, ha sértetlenül is maradtak, kötélt általi
 halálra fenyegette, és elrendelte, hogy a párbajban
 elesetteknek teste, ha nemes, a hóhér keze által egy
 nem tisztességes helyre ásatassék el, ha polgári, fel-
 akasztassék.

A párbaj a katonaságnál is mint büntetésre
 méltó tény van jelezve, jóllehet ők ezért szelidebben
 büntetettek. Poroszországban 1843-ban egy becsü-
 letbíróság állítottott fel, mely a megtörtént kihívás
 után határoz, hogy a katonai becsület szempontjá-
 ból van-e ok a párbajra vagy nincsen s lehetősé-
 g a két félt kibékíteni igyekezik. Ha ez nem sikerül,
 a párbaj létrejön, s a szerencsés kimenetelnél mind-
 két fél 1—6 havi, egyik fél halála esetén pedig 1—4
 évi várfogságot kap az illető.

A párbaj különböző országokban, különböző
 büntetéssel van sújtva.

A 19-ik században már azon meggyőződésre
 jöttek, hogy a párbajt törvényhozás útján alig siker-
 rül megakadályozni, és e helytelenség legyőzését a
 szokástól, s a mindinkább terjedő becsületbíróságok

vel a kormány saját javaslatát mutatta be az
 1848-iki törvény szokásszerű értelmezésének
 s újításnak, census felemelésnek nyilvánította
 a másikat.

Ha a valóság után járunk s a kormány
 az eddigi értelmezésnek megfelelő javaslatot
 nyújt be, nem nyújtunk alkalmat a támadások-
 ra és sok egyébire sem. Tanuság: hogy más
 alkalommal megfontolva cselekedjünk.

— **Képviselőház** nov. 23-iki ülésének leg-
 nevezetesebb eredménye az, hogy az erdélyi választási
 census vitás kérdése elintéztetett. A kik a főrendek
 közvetítő módosítványa ellen felszóltak, alig álál-
 tak meghallgatásra. Tisza Kálmán heves beszéddel
 fedezte visszavonulását s mondott a főrendeknek sok
 nyájasságot, melyek a tárgyalás alatt levő javaslat-
 tal alig állnak összefüggésben. Néhány nemzetségi
 képviselőn kívül mindenki örülni látszott, hogy e
 kérdéstől végre-valahára megszabadul.

A választási törvényjavaslat többi szakaszaira
 nézve elfogadtatván a főrendek módosítása, a tör-
 vényjavaslat szentesítés végett ő felsége elé fog te-
 jeszteteni.

Az összeférhetlenségről szóló törvényjavaslat
 kerülvén ezután tárgyalás alá, a ház elvetette a fő-
 rendeknek a közkereseti társaságok igazgató taná-
 csosaira vonatkozó módosítványát, de hozzájárult
 azon módosításhoz, mely szerint a premontreiek, ben-
 czések, piaristák, ezisterciák tagjai lehetnek a kép-
 viselőháznak.

A főrendháznak a választhatóságra vonatkozó
 módosítványa a Schmausz által előterjesztett szöveg-
 ben elfogadtatott.

A közjegyzői okmányok nyelvére vonatkozó fő-
 rendi módosítás ismét egy kis nemzetségi vitát kel-
 tett fel. Matics a képviselőház eredeti szerkezeté mel-
 lett szólalt fel: ugyanily értelemben szólt Bauszner
 Guidó kihívó hangon „a magyarok híres leigázási
 ösztönét”, az „50 millió németet”, a magyar faj
 parányiságát s hasonlkat emlegetvén. Tisza Kálmán
 határos beszédben felelt Bauszner invectíváira. Re-
 merte Géza felszólalása után az igazságügyminisz-
 ter indítványára a főrendek módosítása elfogad-
 tatott.

— **A görög-keleti román érsek és metropo-
 lita** választására egybehívott congressusnak 5 tag-
 ból álló küldöttsége ő császári és Apostoli királyi
 Felsége által folyó hó 22-én déli 12 órakor a bu-
 dai királyi várakban elfogadtatván, a küldöttség
 részéről, melynek egyházi feje Metianu János ar-
 chimandrita, világi vezetője pedig Bolloga Jakab
 nyugalmazott kormányzékai tanácsos volt, — az
 érsek metropolita-választás legkegyelmesebb meg-

felállításától várják, s méltán, mert a párbaj, mint
 Chappon Lajos vívómester írja, „legtöbbször nem
 egyéb hetyeke vitázkedésből, melylyel a heveskedő fia-
 tal vér némely árnyék oldalait takarni szereti. Fegy-
 veres kézzel bebizonyíthatjuk ugyan olykor, hogy van
 bátorságunk, de becsületet soha; sőt gyakran az el-
 lenkezőt. A becsület és jog oklevélét csak az ész
 osthajtja, de fegyver soha. Fegyverrel csak dicsőséget
 arathatunk.”

III.

A vivás tanítása városunkban legelőször 1818-
 ban kezdődött, az alapos készülségű lewenfeldi Bi-
 asini Gaetan vezetése alatt. Biasini Gaetan szüle-
 tett Lombardiában Lodi városában 1790-ben. Szülei
 a 10 éves ifjút a majdnai katonai növendébe adták,
 honnan 1805-ben a franciaia hadseregbe osztottott be.
 A moszkai nagy égés után elfogadván, orosz ke-
 zekbe került, s több társaival Szibériába hurcolta-
 tott. Megkötöttvén 1815-ben a béke, Biasini is sza-
 badon bocsátottott, de mert hazájában idegen ural-
 mat talált, az osztrák hadseregbe lépett, hol a Nos-
 titz lovas-ezrednél mint hadnagy szolgált. E szolgál-
 tatából azonban két év lefolyása után kilépett, s
 Bécsbe ment, ott vivó-iskolát alapítandó. Itt ismer-
 kedett meg gróf Béli Ferenczcel, ki a sok tekintet-
 ben kiváló képzettségű ifjút megkedvelvén, meghiv-
 ta őt, jönné le vele Erdélybe M.-Vásárhelyre. Biá-
 sini a meghívást örömmel fogadta, mert ezáltal, a
 magyar nemzet iránt már réb réb táplált rokonszenve
 folytán, álmainak legszebbikét — Magyarországot test-
 vőrhazájában lakhatni — valósulva látta. Az 1818-
 ik év kezdetén le is jött M.-Vásárhelyre, hol az ak-
 koriban nagy számmal tartózkodott erdélyi ifjú aris-
 tokrácia több előkelő tagjaival, különösen pedig gr.
 Kendeffy Ádámmal és br. Wesselényi Miklóssal, kik
 szintén tanítványai voltak, ismeretséget kötven, e két

erősítése végett előterjesztett legalázatosabb kére-
 lemre ő Felsége a következő méltóztatott vála-
 szolni:

„A metropolita-választásra vonatkozólag az or-
 szág és a görög-keleti román egyház érdekeire való
 tekintettel. magyar ministeriumom meghallgatása
 után leközelebb közölni fogom a congressussal elha-
 tározásomat.

Egyébiránt jobbágyi hódolatuk nyilvánítását leg-
 kegyelmesebben fogadom, és remélem, miszerint az
 egyházi congressus összes tagjai kötelességüknek fog-
 ják ismerni, törekvéseiket az egyház javára, az any-
 nyira kívánatos egyetértés fentartatására és megszi-
 lárdítására irányozni.”

— **Az „erdélyi nemzeti párt”** ellen ma
 az „Ellenőr” nyilatkozik vezércikkében, a „Pesti
 Napló” pedig Kolozsvárról közöl ellennézetű cikket.
 A kezdeményezők azonban nem hagyják magukat ez
 általános visszatetszés által elriasztatni s nézetünk
 szerint káros agitációjukat most meg éppen Alsó-
 Fehérmegyében folytatják, hol, közutódomásulag,
 épen a legveszedelmesebb gyúanyag közelében for-
 gatják kanóczukat. Mint halljuk az is tervben van,
 hogy a torda-megyei Deák-párt november hó 29-di-
 kére hirdetett gyűlése alkalmával ellen-tüntetést ren-
 dezzenek. Elvégre csakugyan ideje lenne, hogy e
 pártoskodó urak negatív opositiojuk helyett pozitív
 programmal lépjenek föl, hadd lássuk: mit és mi-
 k ént akarnak voltaképen az ország megmentésére
 tenni?

— **A brassói vidéki magyar egyházközségek**
 ügye. A képviselőház kérvényi bizottsága több igen
 fontos kérvényt intézett el, melyek közül különösen
 megemlítenédek tartjuk: a brassóvidéki magyar
 ág. hitv. ev. egyházközségek kérvényét, mely feso-
 rolván a brassóvidéki ág. hitv. ev. egyházmegye, il-
 letőleg annak szász többsége részéről szenvedett su-
 lyos sérelmeket; engedélyt kér a háztól ariá, hogy
 mint külön brassóvidéki magyar ág. hitv. evang. es-
 peresség megalakulhasson, s bekebelezetése iránt
 egy más hazai ág hitv. evang. püspökségbe vagy
 egyházkerületbe lépéseket tehessen. A bizottság e
 kérvényre vonatkozólag a következő véleményt ter-
 jeszti a ház elé: „Az 1868. XLIII. t. cz. 1-ső §-a
 az erdélyi hazarész minden lakosát, nyelvi és vallá-
 si különbség nélkül, egyenjogunak nyilvánítván, 14-
 ik § a pedig az egyházak s egyházi hatóságok val-
 lággyakorlati s önkormányzati szabadságát s jöge-
 gyenlőségét biztosítván, a bizottság semmi okot nem
 lát, mely a magyar ajku evangélikus vallásu kérvé-
 nyezők törvényszerű óhaját egy külön esperesség
 alakítása s bármely magyarországi ev. vallásu egy-
 házkerülethez csatlakozása iránt gátolható. Ugyan-

főur ösztönzésére és biztatására még azon évben Ko-
 lozsvárra tette át lakását. Biasini már 1818-ban
 megkezdette városunkban a Redoute épületében a vi-
 vás tanítását, s egész 1824-ig adott a vivásból ma-
 gán órákat.

Ekkor Bölöni Farkas Sándor (sz. 1795. megh.
 1842.) kir főkormányzékai hites jegyző, e ritka lel-
 kü és jellemű férfiú, kitől a haladási eszmék dia-
 dalért tett szolgálatokat elvitatni nem lehet, gróf
 Kendeffy Ádámmal (sz. 1795. megh. 1834), br. Wes-
 selényi Miklóssal (szül. 1797. megh. 1850.) s Biá-
 sini Gaetanál oda működött, hogy egy rendes fegy-
 veriskola állíttassék fel. Ez iskola felállítását Farkas
 Sándor tervezte, de gr. Kendeffy Ádám akaraterje és
 kitartása hozta létre. E szelőlten honfiai jellem a
 casino, vivoda s más osztályegyesítő intézetek ala-
 pításával a hazának tetemes szolgálatakat tett. Fi-
 gymének főtárgya testi képességének kifejtése lé-
 vén, törekvései oda irányultak, hogy jelleme férfias
 és politikailag feddhetlen legyen. Valamint br. Wes-
 selényi, ugy ő is, jól tudott vinni, löni, úszni, lo-
 vagolni. Időtöltése mind erőfjűtök, férfiasak voltak.
 A hazai ifjuság tett-vágya, nemesb ösztönei, erköl-
 csi értéke s lovagiasági jelleme kifejtésére mond-
 hatlan hatásu, s nagyon is idejében jött befolyást
 gyakorolt. A vivodát az erdélyi előkelő arisztokrácia
 tagjainak belevonásával megalapította, s azt ünne-
 pélyes megnyitás után, mely alkalommal gr. Ken-
 deff Ádám, bölöni Farkas Sándor s Biasini Gaetan
 tartottak lelkes, buzditó beszédeket, a közhasználat-
 nak át is adta.

A fegyveriskola a piaczoron, az ugynevezett
 Tivoli épületben rendeztetett be. Elnöke gr. Kendeffy
 Ádám, igazgatója: bölöni Farkas Sándor, s vivó-mes-
 tere: Biasini volt. Ez utóbbi évi 600 váltó forint
 fizetést élvezett.

(Folyt. köv.)

ezért a jelen kérvényt kiadni véleményezi a vallás és közoktatásiügyi miniszternek azon főhírással, hogy az 1868. XLIII. tcz. 18. § értelmében a vallás szabad gyakorlásának követelményeivel megegyezőleg intézkedvén, eljárásáról a képviselőház elé jelentést terjeszteszen. A kérvényi bizottság előadója Molnár Antal."

Az erdélyi census végmegoldása,

a képviselőház nov. 23-iki ülésén.

Beöthy Algernon olvassa a főrendi módosításokat, s a központi bizottság javaslatát azok elfogadására iránt.

Szeniczey Ödön előadó: Tagadhatatlan, hogy a jelen főrendi javaslat az erdélyi censusra nézve nem tartalmazza azon kedvező megoldást, melyet a képviselőház eredeti szerkezete. De másrészt ez a javaslat sokban közelít a képviselőház előbbi szerkezetéhez s másrészt az állandó lajstromok mielőbbi elkészíthetése sürgetően követeli a mielőbbi megegyezést a főrendekkel. Azért elfogadásra ajánlja azt. (Helyeslések.)

Kaspar Mihály ellene szól a főrendi módosításoknak s utal az anomáliákra, melyekkel azok járnak. Több adót fizetők esnek az által a választási jogtól, míg kevesebbet fizetők lecsúsznak. Átálán azonban jogmegszorítással jár az. Nem akar a nemzetiségi politika talajára bocsátkozni, azt azonban kénytelen kiemelni, hogy nagyon különös fényben tüntetné föl a magyar szabadelvűséget, ha nemzetiségi szempontok súlya alatt a megszorításba belenyugodnák. A képviselőházi szerkezet mellett szavaz.

Horváth Gyula: Ha valaki belátta, hogy a censust emelni szükséges, mondja azt ki nyíltan, s ne burkolja el. Ő nem fél e szempontot bevallani. A belügyminiszter úgy akart tenni, mint az egyszerű gyalogos, a ki a szemben jövő négylovas kocsisra azt kiáltá téj ki, mert különben úgy jársz, mint ama másik, a kocsis megijedt s kitért, de kitérőben megkérdezte: hogyan járt tehát az a másik, „ugy hogy én tértem ki“ volt a válasz. Csak hogy a belügyminiszter ezt nem akarja bevallani. S hogy csak be ne kelljen neki kitérését vallania, képes homályossá, félreérthetővé tenni a törvényt. Ezt nem helyeselti nem is mentheti. A kormány nem mer állást foglalni a magyar érdekek védelmére.

Évekkel ezelőtt senkisé gondolt volna arra, hogy e földön magyar pártot kelljen teremteni; most már a kormány langymelegeje folytán ez is lehetővé vált, s a magyarság nemzeti jellegéből nemzeti pártszereplésre süllyed. Ez a kormány büne, ő a jelen módosítást, ismétli zavarosnak tartja, mert a cenzust a birtokívek alapjára fekteti s azok zavarosak, megbízhatlanok. Indítványozza, hogy a főrendház előbbi szerkezete mely 8 ft 40 krt, a pótdadó beszámítása nélkül, tess a cenzus mértékül, állítsák vissza. Ajánlja javaslatát elfogadásra.

Babes Vince az eredeti képviselőházi szerkezet mellett beszél. A hol az adszolutizmus süllyed, liberális intézkedésekhez folyamodik; viszont a hol a konstitucionalizmus süllyed, mentesítést abszolutizmus jellegű intézkedésekben keresi. Ne szolgáljunk ki liberalizmusunknak s alkotmányosságunknak a hanyatlás eme bizonyítványát. Még kevésbé látna helyén a magyarságnak adni azt a szegénységi bizonyítékot, hogy e nélkül — igaztalanság nélkül — szupremáciáját s irányadó szerepét nem tudja fenntartani. A képviselőház eredeti szerkezete mellett szavaz.

Tisza Kálmán. T. ház! Midőn a törvényhozás két háza közt valamely törvényjavaslatot illetőleg fenforgó nézeteltérések miatt üzenetek váltaknak, nézetem szerint mindenik ház magatartásának minősége attól függ, hogy miképen fogja fel a helyzetet és e helyzettel szemben a másik háznak kívánalmait.

Mert én tudom képzelni azon esetet, hogy valamelyik háza a törvényhozásnak meg lehet ugyan győződve a másik ház kívánalmainak helytelen voltáról és épen azért nem is teszi azokat magáévá, nem fogadja el mint helyeseket, de ha az általuk okozott bajt szemben azon bajjal, a mely a törvény létrejöttének elmaradásából vagy elhalasztásából ered, kisebbnek tartja a nélkül, hogy helyesnek tartotta volna akkor, a felettel folytatott vitát elejti.

A jelen helyzetben is szerintem e körül fog a kérdés, mert én határozottan ki merem mondani, hogy a főrendház módosítványával szemben részéről ma is a képviselőház eredeti megállapodásait tartom a kérdésben levő pontokra nézve nem csak erre, de általában véve helyeseknek.

Nagyob részt azon tettei a törvénynek, melyeket én egyénileg nem tartottam, nem tartok helyeseknek, a két ház közti egyezség folytán már elfogadva vannak; nem lehet a felett kétség, nekem legalább nincs, hogy a még fennmaradt differenciák ha most nem is, még el fognak enyészni. Csak hogy ha a javaslatot most mentől előbb törvényre nem emeljük: elvesztjük azt, a mi szerintem igazi jó benne, s a mi már is kockáztatva van, hogy t. i. az állandó lajstromok annak idejében elkészüljenek s így az eredmény az lesz, hogy későbbben jövőn az egyesség létre a két ház közt, a törvény megalakít-

tatván s magában foglalván mindazt, mindent, a mit én egyénileg rosznak tartok, oly időben alkotattik meg, midőn az, a mi jó van benne, már többé nem érvényesíthetetik.

De ha akarjuk, hogy ezen változtatni lehessen, első föltétellel szerintem, hogy valódi és igazibb lehevé a képviselőház megalakulása, alakuljon oly reformképes képviselőház, mely valahára ezen kérdést kezébe vehesse, mert nem szabad a magyar állam szekerét hosszasan kitenni azon bajnak, hogy egy tiszteletra méltó, de a századok folyamában már elmosódott kőben minduntalan fennakad; azon követét kell alakítani a kor kívánalmait szerint úgy, hogy akadály helyett ismét a magyar állam egyik biztos sarkköve lehessen. (Helyeslés.)

Különbben a mi felhozott, hogy itten a magyar állam érdeke, a magyar nemzet szupremáciájának érdeke forog fenn, nem tagadhatom, hogy ezen érveléseket én is hallottam, de nem tagadhatom azt sem, bármennyire pártolójá legyek a magyar faj tulnyomóságának és bármennyire is éltet utolsó percéig híve legyek a magyar államnak, ezen indok én reám befolyással nem bír és nem fog birni; nem pedig azért, mert nem látom a magyar állam helyzetét oly szomorúnak, hogy ezen — megengedjék — sem pro sem contra nem nagy horderejű cenzus-kérdés által veszélyeztetve láthatnám. (Helyeslés.)

És ha hangsúlyoztatni hallom kevés kivétellel olyanoktól, kiktől családi körökben a magyar szót csak kivételesen hallom hangoztatni; ha hallom hangoztatni olyanoktól, kik midőn a magyar állam — mert most nem beszélnek politikáról — különösen pénzügyi érdekeit kellene védeni, akkor e ház különbségének többségével szemben nagyobb terheket vállalnak (Helyeslés:) midőn hallom azoktól, kiket nem látok a magyar ipar, a magyar művészet pártolójának sorában a kellő arányban képviselve, akkor semmi súlyt ez argumentumra nem fektetek. (Élénk helyeslés.)

Mindezek után nézetem tehát oda megy ki, hogy felolvastatván ugyan — mert ezt a másik ház iránti differentia követeli — pontról pontra a központi bizottságnak jelentését a tett módosításokról, azután mondaná ki a jegyzőkönyvében a t. ház, hogy ma is meg van ugyan győződve saját megállapodásainak helyesebb voltáról, de érezvén, hogy az ország érdeke azt követeli, hogy az állandó választói névjegyzék mentől előbb elkészülhessen, ezen kérdéseknek további vitájától áll. Ezt óhajtanám a jegyzőkönyvben kimondatni, és a főrendházzal közöltetni. És ha netalán ezen kifejtett egyéni nézetemet indítványkép méltóztatnak tekinteni, azt írásba is beadni kész vagyok. (Élénk helyeslés balfelől.)

Irányi Dániel után szól

Szapáry Gyula gróf, belügyminiszter. Hogy miért fogadta el ezen S. t. oly szerkezetben, a mint az a ház asztalán fekszik, és miért nyilatkozott erre nézve hasonló értelemben a főrendházban, ennek főoka tisztán az, hogy lehetővé kívánta és kívánja tenni, hogy a választási törvényjavaslat törvényre emeltesse, és mert tart attól, hogy ha a képviselőház most nem fogadná el a főrendek álláspontját, ezen törvényjavaslat törvényre nem emeltetnék, semmi esetre sem volna alkalmazható a következő választások alkalmával

Azon megjegyzésre, hogy az ő eljárásával, mely szerint más alakban ugyanaz került ismét a ház elé, a mi elvileg már e ház előtt volt, mintegy a győzelem látszatát akarta megtartani: kijelenti, hogy a jelen szerkezetet csak azért fogadta el, mert a főrendek első szövegezése nem volt világos és végrehajtható. Nem világos, mert határozottan ki nem mutatott adópótlékról van benne szó, melyet egy későbbi törvény teljesen ignorál. Nem hajtható pedig végre, mert nem tartalmaz oly adókövetet, mely minden egyes adózó könyvecskéjében ki van tüntetve. Kéri végül a házat, hogy Tisza Kálmán indítványát, a jegyzőkönyvi határozatot mellőzve, fogadja el a főrendház módosítását.

Bésán Mihály: Erdély lakóai nagy többségének megnyugtatósa végett célszerűnek és szükségesnek tartotta volna, ha a képviselőház által már két ízben elfoglalt álláspont megtartatik, mert ez által nem találkozott volna — mint eddig — Erdélyben egy lélek sem, mely magát a haza mostoha gyermekének tekinthette volna. Attól tart, hogy a főrendház módosításának elfogadása által nagyon meg fognak lazulni az 1848-ban szerzett unio kötelékei. Tiltakozik az ellen, mintha az erdélyieknek separatistikus törekvései volnának; a kiknek ily törekvések vannak, azok sem az unioinak, sem hazánk alkotmányos életének nem barátjai, — bűnhődjenek érte ők, nem pedig egész Erdélyország. Ha a törvényjavaslat Erdélyben hazánk alkotmányossága ellen bizalmatlanságot fog kelteni, a historiának azok lesznek felelősök, kik az erdélyi választási censust ezen sikamlós ténnyel vitték át. Nem fogadja el a főrendház módosítását.

Tisza Kálmán. A házszabályok értelmében szavaimnak a miniszter ur által történt félreértése folytán bátor vagyok szót kérni. (Halljuk!)

Ennekem egyáltalában nem volt szándékom és nincs szándékom valamely különös jegyzőkönyvi határozatot indítványozni. Természetesen, midőn a képviselőház a főrendház üzenete felett határoz, ezt jegyzőkönyvbe vezeti és a főrendiekkel közli. Ezt le-

het jegyzőkönyvbe vezetni úgy, hogy a képviselőház helyesnek ismervén el a főrendház módosítványait, azokat elfogadja; de lehet jegyzőkönyvbe vezetni úgy, a hogy én proponáltam, t. i. hogy nem mint-ha helyesnek találná a módosítványokat, hanem mert a törvény létrejöttét nem kívánja akadályozni; ezen indokból elejti a vitát s hozzájárul a módosítványokhoz.

Én csak ennyit óhajtottam, s azt hiszem, hogy azáltal semmi szokatlan dolgot nem kívántam, sőt azt is mondtam, hogy csak azon esetben adom be írásban nézetemnek ezen kifejezését, ha ez kívántatni fog. Én tehát még formászerű indítványt sem akartam tenni, de elmondottam azon egyéni nézetemet, hogy az alap, a melyen hozzájárulok, szerintem nem a módosítványok helyességének elismerése, hanem az, hogy nem akarván a törvény létrejöttét gátolni, elejtem a további vitát. (Helyeslés balfelől.)

Patay István csak azért szólal fel, hogy kimondja, hogy ő sohasem fogja tűrni azt, hogy a ház kimondja, hogy bár jobbnak lát valamit, azt a sürölődés elkerülése tekintetéből mégis elejti. (Helyeslés a szélső balon. Derűltség.)

Feltétlenül a kérdés, a többség elfogadja a központi bizottság javaslata szerint a főrendház módosítását, elejtve Horváth Gyula indítványát.

„A két válság egymás után“

ezimű röpiratból

Szánandó amaz ország, melynek politikai szabadsága társadalmi fejlődése megett hátramaradt, de sokkal szánalomraméltóbb, midőn valamely országnak politikai szabadsága társadalmi fejlődését messze tulszárnyalta. Az első eset ritkán fordul elő, mert a nemzetek többnyire kivívják legalább annyi szabadságot, mennyi őket megilleti. Az utóbbi helyzet abnormis előzményeknek gyakori súlyos következménye.

Alig hogy alkotmányos szabadságunkat újból kivívtuk, parlamenti önkormányzatunk megalkottuk, jobbra fordult sorsunk már hatodik évében oly bajok súlyosodtak vállainkra, melyek államgépezetünket zavarral, majdnem megakadással fenyegetik s legjobb esetben is egy-két évtizedig fognak államéletünkre, egész társadalmunkra zsiabasztólag hatni. E meggyőződés nem messihi előrelátás, sem politikai észlel és ildom következménye. Az ember természetesen ösztöne ez, mely a már nyakán levő veszély közepezt segély után nyúl, azt keres.

Első tekintetre úgy tetszhetnék stálán olvasóink közül is többen azt hiszek, miszerint felesleges létező bajaink okait vizsgálni, s hogy miután a bajok megvannak, miután azokat senki kétségbe nem vonja: gyakorlatilag csak arról lehet szó, hogy a bajok miként orvosoltassanak.

Kétségtelen, hogy csak félig-meddig ismert, de be nem ismert, le nem vetkezett hibáink, vétkeink mint az alig lekaszbolt, de gyökereiben meghagyott búrján, a legfontosabb, a legválságosabb viszonyok közt fognak ismét kihajítani s a kevés jót már csirájában elfojtani.

Bajaink legfőbb forrásának a hazaszeretet, a közszellem hiányát tartjuk. Mindenesetre nagy és terhes vád, de kivéve a kiveendőket, kénytelennek érezük magunkat azt szívünk legsajgóbb fájdalomával fenntartani mindaddig, míg a haza érdekeivel szembe minden lépten-nyomon a legnagyobb önzést és felekezeti szellemet tapasztaljuk.

Az újabb időben gyakran találkozunk egy elnevezéssel, melyet politikai irírnk bizonyos hazafi tulajdonok megjelölésére használni szoktak. E szavak: a politikai érzék. A világ divatos érzéki irányának újabb bizossága, melyszerint mindent, a legszemélyesebb tárgyakat is az érzékekre szeretünk visszavinni, azokról nevezni.

Ez azonban jelentsen bár a politikai érzék politikai fogékonyságot, vagy komoly figyelem, folytonos reflexio és huzamos gyakorlat által egy részben érzékké vált államférfiúi ügyességet, sem az elnevezés, sem az alatta értett tárgy nem képes helyettesíteni, sem feleslegessé tenni ama magas szeszmet és tárgyat, melyet az emberek eleitől fogva, mióta ember és haza létezik, e szóval fejeztek ki: „hazaszeretet“ — mely azt teszi, melynek jelentése csak akkor válik valósággá, midőn érzelmeink, hajlamaink, vágyaink, figyelmünk, megfontolásunk, igyekezetünk, munkásságunk számtalan tárgyai közt az első helyet a haza foglalja el. Valamint a politikai érzék a hazaszeretnél aláréndeltebb fogalom, azonképen a hazaszeretet legmagas megdicsőülését a politikai jellemben találja, mely a hazaszeretnek leghelyesebb, legkövetkezetes, legsikeresebb teljesítését jelenti.

Bajaink egy másik, talán még bővebb kiterjedése megváltozott körülményeink nehézségeinek ismeretlenségében, s azokkal szemben tulságos önbizalmunkban feltalálható.

A legszabadabb alkotmányt, a cselekvésre az alaki szabadságot megnyertük, de hogy mit tegyünk, arra a helyes alapot csak népnünk társadalmi állapota szolgáltathatta volna. A mult és jelen közt a hűség nem volt kevesebb, mint mekkora tátong egyfelől a századokon át tartó, papíron meglehetősen kifejtett, de valóságban felette hiányos alkotmányosság s még sokkal hiányosabb nemzetgazdasági és általában társadalmi viszonyok, másrészt egy fényleg megnyert legszabadabb alkotmányos forma, a parlamentaris államrendszer közt.

E bűzág káros hatását még tetemesen nevelte az, miszerint mi a formát lényegnek vettük, haladéktalanul, minden áron lényeggé változtatni törekedtünk.

Nekünk az egész emberiség, de különösen délkeleti Európa javára felelté üdvö, de a világtörténelemben még megfietetlen kérdést kell vala megoldani, hogy t. i. mennyiben lehetséges, és a közjólétét miként összeegyeztethető valamely általában hiányos miveltésű, a legkülönbözőbb nemzeti és felekezeti érdekek által szétzaggyagott polgloott népnél a közszabadságot meghonosítani, azt a renddel párosítani? Nálunk a legdiszesebb államépület megépítésére, berendezésére, a legszabadabb államforma lényeggé változtatására, nem csupán az arra képes nép hiányzott, de nagy részben hiányoztak a tudományosan képezett, s még inkább a huzamos ügykezelés által valamennyire begyakorolt közegek, kik, nem mondjuk a legszabadabb államrendszert valósággá változtatni képesek lesznek vala, de bár csak elégséges ügyességgel bírtak volna az alkotmányos intézkedéseket, törvényeket, rendszabályokat kellő pontossággal érvényesíteni, végrehajtani.

Nem tagadjuk, miszerint az alkotmány és törvények nem arra valók, hogy a népeknek csupán korlátul és bilincsül szolgáljanak; hogy alkotmány és törvényeknek ép oly szükséges, mint magas szesz feladatuk, hogy a népet javítsák, fejlődésére utat, ingert nyújtsanak, példát szolgáltatassanak. Nemcsak elismerjük, de határozottan állítjuk, miszerint alkotmány és törvények, hogy fennebbi szép feladatának megfeleljen — a népnél jobbnak kell lenni. De másfelől kétségtelen igazság az is, miszerint oly alkotmány és törvények, melyek valamely népnél miveltési állapotát tetemesen túlhaladják, annak lehető legnagyobb kárára vannak. Ily intézmények és törvények azon mostoha anya szerepét teljesítik, ki mostoha gyereket a tulszigornál sokkal hatályosabb eszközzel, a kényeztetéssel akarja vétkes céljainak megnyerni, demoralizálni.

Éretlen, félszeg és túlzott demtkrata hajlamok és vágyak is nagy kárára vannak természetszerű és egyedül biztos nemzeti fejlődésünknek.

Az újabbkori állambólselem vizsgálatai, valamint a tapasztalat világosságra hozták, miszerint a régibb tanok szerinti különböző államformák valamely állam jólétére féktelen befolyással nincsenek. Ma már kétségtelen, hogy valamely állam jóléte legüdvösebb hatással ama államforma bír, mely a nép multjából természetes következményképp nőtte ki magát, s az országnak, melyben létezik, továbbfejlődésére a szükséges szabadságot és biztonságot megadja. Önként következnek innen, miszerint bizonyos viszonyok közt, valamely nép fejlődésének szabadsága és biztonság, egy szóval jóléte monarchiai alkotmány mellett sokkal jobban elérhető, mint bármely más államformák közt.

Kétségtelen az is, miszerint hazánkban a köztársasági államformához szükséges legcsekélyebb elemeket is hiában keresünk. Hogy egyebet mellőzzünk, népnünk kevés miveltésége, nemzeti feldarabolttsága egy népes, vagyonos és mivelt középosztály hiánya, összpontosultabb államhatalmat kíván, mint minővel egy köztársaság rendelkezik; nem különben századokon át fejlődött erkölcsünk az alkotmányosi egyeduralommal szorosabban kötődött össze magukat, semhogy nálunk a köztársasági államforma után /vagy nemcsak a legürsebb, de legkárosabb utópiák közé ne tartoznánk.

(Folyt. köv.)

Fröbel Frigyes nevelési rendszere és a kolozsvári Fröbel-intézet.

(Vége.)

Nemsokára más országokban is elhatott az új intézmény jó híre s Angliában, Belgiumban, Olaszországban, az Egyesült-Államokban, sőt még Oroszországban is folyton szaporodik a gyermekeknek száma. Fröbel rendszerének továbbfejlesztésére az elemi oktatás körében még kevés kísérlet történt. Irodalmi téren az újabb időkben tekintélyes hangok emelkedtek ugyan e tekintetben is, de gyakorlatilag külföldön csupán Köhler Ágost gothai intézetében vannak az ő elvei az elemi iskolában is alkalmazva.

Hazánkban e rendszert legelőször Fábri János dobsinai kisdudóv ismertette s ugyancsak ő, már 1864-ben, intézetében gyakorlatba is vette azt. Gyermekekért ezimben azonban Pesten a korona-utczában az első ilyenmő intézetet Ronge János nyitotta meg 1869-ben. Majd 1870-ben ugyanott a kisdudóvokat képző intézet óvodája is e rendszer értelmé-

ben szeretettel föl; ez időtől kezdve többen irodalmi téren is nagymérvű munkásságot fejtenek ki gyermekkeretek létesítése s Fröbel rendszerének továbbfejlesztése érdekében. Az irodalmi téren ezeknek sorában kiváló helyet foglal el Szász Domokos.

Az erdélyi részekben a rendszer alkalmazásának kezdeményezője Szász Domokos kolozsvári ref. lelkész s ezuttal éppen az ő buzgalmának egyik nevezetese eredményét mutatjuk be olvasóinknak.

Ez a kolozsvári Fröbel-intézet.

Szász Domokos — közadakozás útján — már 1869-ben létrehozott Kolozsvárt a muzeum-utczában egy díszesen berendezett gyermekkeretet, melyben a korán elhunyt K. Csoma János ritka szép eredményével működött, 1870-ben ugyancsak az ő kezdeményezése nyomán a kolozsvári ref. egyház a hídelvi népiskolához csatolt egy ily intézetet, melynek vezetője egy évig Szabó Endre volt s mellette testvére Róza, mint igen jeles gyermekkeretkészítő működött. 1873-ben Szász Domokos az addigaknál még sokkal nagyobb munkába kezdett. Az ügynek Kolozsvár legkiválóbb embereit megnyerve társulatot alakított, mely célul tűzte a belvárosban állítani föl egy miniatűrű gyermekkeretet s olyan elemi iskolát, melyben Fröbel elvei nyerjenek alkalmazást. A társulat e célra részvényeket bocsátott ki, melyeknek kamat biztosítását a városi közgyűlés megszavazta. A részvényekből, e célra rendezett jótékony előadásokból, adakozásokból begyűlt mintegy husz ezer forint összeg, melyhez a közoktatásügyér is — fölszerelés költségekre — 2000 forint segélyvel járult, a társulat a bel-magyar-utczában alkalmas telket s házat vásárolt s a kezdeményezésnek alig negyedik havában, jun. 20-án az intézetet az elnök megnyitotta. A földszinti épület azonban csakhamar elégtelennek bizonyult, annyival inkább, mert a társulat már 1873 október havában gyermekkeretkészítő-képezdét is nyitott intézetében, melynek főntartására az elnök az államtól eszközölt segélyt. A helyiségnek szaporításáról kellett tehát gondoskodni. Az intézet fáradhatlan előjárósága az építéshez szükséges pénz előteremtésében bámulatos tevékenységet fejtett ki, s a közebejött országos finansziális zavaroktól sem dőbente vissza; a kárt és akaratát végrehajtotta. Az emeletre építés f. évi július havában megkezdődött, alig három hónapig tartott munka után, mintegy varázsszóra, készen állott azon díszes épület, s már f. évi október 25-én Szász Domokos által ünnepélyesen megnyitották.

Az új épület földszinti helyiségében, melyek tágas, magas, világos és kellőleg szellőztethető termekből állanak, a gyermekkeret van elhelyezve; ez a hat éves korukat még be nem töltött kisdöcsök szép világa. Az emeleti termekben az elemi iskola hat osztálya a gyermekkeretkészítő-képezde két osztálya számára vannak alkalmas helyiségek; ezeken kívül az épületben vannak még az igazgató és a gyermekkeretkészítő lakosztályai. A fölszerelés mindenik osztályban a bécsi világiállításon szerzett minták után van előállítva s e tekintetben ez intézetnek hazánkban aligha van párja.

A gyermekkeret s elemi iskolai növendékek száma már is jóval túlhalálta a 100-at; a gyermekkeretkészítő-képezdében pedig 23 nő készül azon szép pályára, melyre a nők kiválóan hivatva. Az intézetben az igazgatói teendőket Szabó Endre végzi; a gyermekkeretben két gyermekkeretkészítő s két segédnök működik; az elemi iskola megnyitott három osztályában két osztálytanító és két szaktanár foglalkozik a képezdében pedig kilenc tanár ad oktatást.

Ime egy nevezetes példa arra, hogy mily eredményt tud fölmutatni egy társulat, melynek oly előjárósága s főleg oly fáradhatlan tevékenysége elnöke van, mint Szász Domokos. Bárha e példa minél több követőre találha hazánkban, mert a mi nem lehetetlen Kolozsvárra, nem lehetetlen máshol sem!

(Vas. Ujs.)

R-e.

BELFÖLD.

Sz. Udvarhely, 1874. novemberben.

Egy s más.

Múltájtalanosságot követnénk el s magunk is azok közé sorakoznánk, kik csak szüntelen lánemtálni s másoknak nagyszabású frásisokban bölcs tanácsokat szoktak osztogatni, ha agyonhallgatnók Udvarhely társadalmi életében történt azon elismerés méltán számítható lendületet, melyet pár hét óta észrevettünk.

Azonkívül, hogy a székely egyet javára már is több elismeréseméltó, sőt kitűnő tudományos és népszerű felolvasásokat hallottunk, a városi daleyget — mely közbe legyen mondva, még mindig várja a jóakaratot vagy magyarán a szöbevalást Debreczenből — nov. 8-án tartotta meg ez évben utolsó hangversenyét és pedig oly sikerrel, mely biztos kilátást nyújt arra, hogy nem hatyuadalát énekel ki!

Az eredménytel úgy a közönség, mint maga a daleyget is meg lehetett elégedve.

És ez hisszük, hogy kölcsönösen fogja buzditani egyfelől a daleyget tagjait s másfelől a közönséget is, hogy irtsa ki kebeléből a részvétlenség kínját, mely eddig oly sűrűn vert föl.

A daleyget igyekezett változatos programot állítani össze s az egyes darabok előadása alkalmával a műanyalásra is annyi gondot fordítottak

a műkedvelő tagok, mennyinél többet várni sem lehetett.

Nagyban befolyt a kellő hatás előidézésére a vegyes kar működése is. A magyar daltársulatok legtöbbjei még ez ideig inkább csak férfi karból állanak s pedig a vegyes kar működésének hatása nem igen szokott elmaradni.

Az udvarhelyi daleygetnek — dicséretére legyen fölemlítve — fenállása óta mindig voltak nő tagjai is.

De bocsánat — talán a tulságos előszeretett miatt — itt kevésbe mult, hogy a daleygetre nem ruháztuk azon dicséretet is, mely tulajdonképen Udvarhely jögyeiti illeti, kik egyszerű csinoság, kedvesség, jószág, szelidség és áldozatkészség által akarnak és tudnak is szépek lenni. Hogy az oroszán-rész a hölgyeket illeti, az tagadhatatlan.

Azonban kik oly sok nemes tulajdonokkal bírnak, kik éppen azon jellemvonásokkal bírnak, a melyek a nőnem kiváló büszkeségét teszik, azok nem szorultak dicséretre s velök szemben mi csak köszönettel és teljes tisztelettel tartozunk.

A hölgykoszoru közül ezuttal kiváltak t. Móricz Gyuláné és t. Gyulokai M.-né uraszonnyok, kik nagy tetszéssel fogadott szavazatok által tették még érdekesebbé az eléggé változatos programot.

Reméljük, hogy a daleyget is nemes feladatai közé fogja sorolni, hogy hangversenyek és tombolák rendezése által nemes czélját a gyámolítást minél előbb és minél sikeresebben oldhassa meg.

A városi daleyget — visztonszolgálat reményében — bizonyára készségével ajánlandja fel minden adandó alkalommal közreműködését.

Nögyeletről tettünk itt említést, igen — mert a magasabb czélok előérésére szolgáló társulási szellem végre valahára városunk hölgyeit is áthatván, a közelebbi napokban népes gyűlést tartottak és a kidolgozott alapszabályokat véglegesen megállapítván s illetőleg elfogadván, azok miniszteri megerősítés végett immár föl lettek terjesztve. Mi meghajlunk a nemes buzgóság előtt s erélyt és kitartást kívánunk, mert ha ezek hiányozni nem fognak, akkor az önzéstelen tevékenységet biztos és szép siker fogja koronázni!

Az első lépés nehéz volt, nagy zajt keltett, sok port vert föl, de most már lecsöndesedett s közzel jár a biztos irányhoz.

Meglehet, hogy sokan talán szeszélyből sem hajlandók a tanácsadásra hallgatni, de az nekünk mindegy!

Mi nem tudjuk eléggé ajánlani azt, hogy, ha a mélyen tisztelt nögyelet nem akar kártyavárat emelni, akkor igyekezzenek a tagok a személyeskedésen s az annyira díratossá vált kisvárosi mende-mondán feljülemelkedve, kerülni az elfogultságot és nem ballagni a rábeszélésekre, hanem ésszerűen gondolkodni és tenni.

Ezeket azért hoztuk itt föl, mert már az első lépésnél is s az alapszabályok megállapításánál még inkább tapasztaltuk, hogy szükség van az intőszóra.

A botlás, még nem bukás; ki csak egyet lépett félre, még nem tévesztette el az utat egészen! Hogy mire czélunk, ezt az illetők jól tudják vagy legalább is könnyen ki fogják találni.

Azonban szeretjük binni, hogy az ezután teendő helyes és biztos lépések helyes utra terelik a nögyeletet, melynek állandó létet és fölvirágzást kívánunk!

Még valamit a lefolyt hét történetéből.

Ugy látszik, hogy igaz az a közmondás, hogy a papok gyűlése s a tanulók osztása esővel és sárral jár; legalább most így történt, mert e f. hó 18-án — mely napon kezdve az udvarhelyi ev. ref. egyházmegye rendkívüli közgyűlést tartott — hóval vegyült esőzészere viradtunk s a zimankós idő rártartott a gyűlés egész folyamán.

Azonban daczára a kellemetlen időjárásnak, elég szép számmal vettek részt a gyűlésben úgy az egyházi s iskolai, mint a világi érdekeltek s át voltak hatva az elintézendő ügyek fontos voltától.

A fontosabb elintézendők közé tartozott például a n.-enyedi papnöveldeinek Kolozsvárra való áttételére vonatkozó véleményvadás is.

A már eddig is nagymérvű vitát keltett kérdés tárgyalásának részletezése kívül esvén e levél keretén, csak annyit említünk itt meg, hogy a közgyűlés többsége elismerve az egyház kerületnek a papnövelde áttételére vonatkozó jogát, belátta az áttétel szükségességét és czélszerű voltát is; azonban az áttétel tényét jónak látna elhalasztani addig, míg a most még függőben levő s ezzel kapcsolatos kérdések, végmegoldást nyernek.

... d. . . ly.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladott Budapestén nov. 25. 10 ó. 20 p. d. e.

Érkezett, nov. 25. 11 ó. — p. d. e.

A főrendi képviselőház tegnap ülést tartott, a közjegyzői és választási javaslatok szentesítése végett. A képviselőház a brassói magyar községek kérvényét tárgyalta; Trefort kijelenté, hogy ez ügyben már megtette az intézkedése-

ket; fentartandja hazánk politikai, egyházi érdekeit. Király ő felsége Popásu megválasztását nem erősíté meg; új választás lesz; hir szerint Román Miron választatik, kivüle Meteanu és Popea is kijelöltetnek.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 25. 1874.

— A királyi család, mint a „L. C.“ értesül, az idei karácsoni ünnepeket a budai várpalotában a legszűkebb családi körben fogja megülni. Rudolph koronaherceg, Gizella főherceggasszony s férje Lipót herceg is Budán lesznek. Új évkor király ő felsége Bécsben fogja a diplomatai kar üdvözléit fogadni, a királyné azonban újév napját is fővárosunkban töltendi.

— A kolozsvári m. kir. pénzügyigazgató-ságnál egy iroda vezetői állomás évi 900 frt fizetés, s 150 frt lakpénzzel, esetleg egy igazgatói, vagy egy lajstromozói állomás, mindenike évi 700 frt fizetés és 100 forint lakpénzzel, betöltendő. A folyamodványok 3 hét alatt benyújtandók.

— A helybeli Fröbel-intézet növendékeinek száma jelenleg 129. A gyermekkeretben 47, az elemi iskolában 60, s a gyermekkeretkészítő képezdében 22 növendék van.

— A kolozsvári koresolyázó-egylet, folyó év és hó 22-én tartott választmányi ülésében elhatározván, miszerint az egylet részvényes tagjaitól az 1874/5. évre esedékes tagsági díjak felszedésének a részvényjegyek s illetőleg nyugták kiállítására és aláírásával titkár és pénztárnokot bízta meg. Ugyanezen választmányi gyűlés határozata alapján felhivatnak mindazok, kik az egyletnek csak egy évre kötelező foglalkozó tagjai voltak, valamint azok is, kik újabbban akár mint rendes részvényes tagok, akár pedig mint foglalkozó tagok magukat beírtni szándékoznak, hogy ezt legkésőbb 1874. évi december 5-ig egyleti titkár Balog György urnál, főtér b. Wesselényi Ferencz ház, annál bizonyosabban eszközölnötni sziveskedjenek; mivel a választmány határozata nyomán többé helyszínen leendő beírás vagy a felügyelőnél való feljegyztetés el nem fogadtatik. Rendes részvényjegy díja egy évre o. é. 4 frt és 1 frt beíratási díj az első évben. Foglalkozó tagsági díj egy évre o. é. 5 frt. Kapcsolatlag köztudomásra hozatik, miként az egyleti fő jegének használása oly napokban. midőn zene mellett foly a koresolyázás o. é. 30 kbrban, más napokon 20 kbrban, a néző közönség részére pedig 10 kbrban állapított meg. A kolozsvári koresolyázóegylet igazgató választmányának 1874. évi uov. 22-én tartott üléséből. Balog György, titkár.

— A napokban Wagner Frigyes, helybeli kereskedő nevének némely ékszer darabjai eltűntek. A háziak gyanuja a szakácsnőra esett, ki ennek következtében el is fogott. A történetnek evel azonban még nincs vége, minthogy a szobaleány este felé ünnepöl ruhájában öltözve s ékszereivel magát fényesen kicicizomázva sétálni indult és többé nem is tért haza. Hosszas keresgélés után másnap reggel a Szamosban kapták meg holttestét. A leány ruháitól s ékszereitől meg vala fosztva. A hulla boncolás végett a kórházba szállították.

— Ma a kora regg óráiban sajátságos izzó fény aranyozá meg a piaci templom kupoláját, s nyomban rá megkondultak a tűzet hirdető vészhangok. Szerencsére azonban nem a tűz, hanem a Szathmári aranyműves házából kiűző kéményláng füst oszlopa idéző elő a kellemetlen meglepetést, mely komolyabb következmények nélkül csakhamar elfojtatott. A látrányra sokan sereglettek a megtámadott ház köré.

— Egyetemi könyvtár Demjén László ur szives volt a t. egyetemi kör számára több fali képet és képerketet adományozni, mely követésre méltó szép tetteért el nem mulasztom a választmány nevében köszönetemet nyilvánítani, Kolozsvárt, 1874. nov. 24. Petrá József e. i. főtitkár.

— Gr. Bély Ferenczné, Dániel Zsófia ő nagysága, nemes buzgalommal fáradozik egy Dicső-Szent-Mártonban felállítandó nőnövelde ügyében. A kezdeményt maga a nemes grófné tév meg: egy 1000 frt értékű telek ajándékozásával, melyen az iskola épület emelendő lesz, csinos kerttel környezve, ezenkívül három drb 100 frtos alapítói részvényt is jegyezvén. Az indítványozó a gyűjtést megkezdvén, már is jelentékeny összegeket folytak be a jó czélra, többek közt az oktatásügyi minster 300 frtnyi segélyt utalványozott, az ily czélokra rendelkezésre álló összegből. Az ajándékozók sorában látjuk nm. Fogarassy Mihály r. kath. püspök urat, 50 frttal, gr. Bethlen Camilló, évenként 50 frttal stb. Legújabbban pedig, mint a hivatalos lapban látjuk, ő felsége, királyné asszonyunk ajándékozott e czélra magán-pénztárából 200 frtot. Ily kezdemények után remélhetőleg mielőbb létesül a nemes grófné elismeréseméltó terve.

— A pénzügyminiszter inkognitó. A három dob utcában sokat beszélnek ma a m. kir. pénzügyminiszterről. Ugyanis tegnap az ez utcában levő „Veres zászló“-hoz czimzett vendéglőben, hol polgárok és munkások szoktak mutatkozni, egyszerre (8 és 9 óra közt este) egy örege ur jelent meg és csendesesen megvonulva egy zugban szűcsöl-

geté borát. A vendégek annyira bele voltak merülve a politikálásba, az adópnemek kritizálásába, hogy észre sem vették az öreg urat, ki nagy érdekekkel láttszott hallgatni a heves diskusziust. . . Hirtelen azonban csend lett és mindenki az öreg ur felé tekint. Magas termet, homlokára föltölt szemüveg, különösen hosszas orr, hosszú attila . . . „Ghyczy! Ghyczy! Ghyczy!“ hangzik mindenfelől. Az öreg ur látván, hogy föltűnés tárgya lett, zavarba kezdett jönni. Vette tehát sátorfáját, kifizette borát s ment ki a vendéglőből. A vendégek esküt mertek volna letenni, hogy Ghyczy töltött egy órát a „Veres zászló“-ban, hogy lássa közlelő, mint mulat a nép.

— Nagy Szebenben még folyton uralkodik a ronscsoló toroklob. Az ottani irgalmas nének intézetében a mult vasárnap is egy négy éves gyermek mult ki ez ádáz járványban, két növendék még gyógykezelés alatt van; újabb esetek azonban még nem fordultak elő. A betegek gondos ápolásban részesülnek; az iskolák pedig egyelőre bezárva tartatnak.

— A b.-hunyadi állami felső leányiskolához, a számtan, történelem, természetrajz és női munka tanítására, a kolozsvári tanítónképezde egyik kitűnő növendéke Székely Ilona nevezetett ki.

— Dálnokon (Háromszék) — mint az „Erdélyi népnevelésügyi értesítő“-ből örmmel értesülünk — nagyszűrű gyermekkeretet létesítenek s nyitnak meg már a tavasszal. Az intézet alapítókéje már 12,000 frt és 60 köböl rozs. Két gyermekkeretkészítő lesz beállítva a megfelelő segédszemélyzettel; a növendékek dőlben az intézet által láttatnak el étellel. Dálnok egyszerű székely község, alig 2000 lakossal s ez a község sok nagy várost tulszárnyal e nemes tettevel, a mi annál inkább figyelemreméltó, mert e példa a gyermekkereteknek a derék székelyek közt nagyobb mérvű elterjedését eredményezi.

— Starhemberg herceg, az urakházának tagja, a linzi törvényszék által vesztegetőnek nyilvánított, s gondnokság alá helyeztetett. A herceg évenként 8000, a hercegné 7000 frtot kap.

— Toldy István szerkesztése mellett a Frankl lin társulat „Nemzeti hirlap“ czimmet napilap ad ki. Előfizetési ára 14 frt lesz egy évre.

— Honvéd fölszerelési szövetkezet. Érdekes gyűlés tartott vasárnap az országos magyar iparegyesület és a fővárosi iparoskör helyiségeiben, melyeken a többek közt Kolozsvár s Maros-Vásárhely városok czizmadia és szijgyártó ipartársulatai is küldöttek által voltak képviselve. Ezen gyűlésben alakult meg a lábbelik szállítására néve azon honvéd fölszerelési szövetkezet, melynek létesítésén az országos magyar iparegyesület által kiküldött hadfölszerelési működő bizottság rendkívüli ügybuzgalommal már régóta dolgozott.

— A könyvmda feltalálójának Sennefelder Alajosnak Münchenben szobrot akarnak felállítani erre minden országban gyűjtik az adakozásokat. Magyarországon a központi bizottság Posner Károly Lajost bízta meg a gyűjtéssel, ki e czélra bármely csekély adományt elfogad.

— Garibaldi szegénységéről a hir alig egy pár hete futotta be a világ minden nyelvű sajtóját, s most már összesen mintegy 10 ezer líra jövedelmet ajánlottak fel részint egyes hatóságok, részint egyletek Szicília egykori diktatorának nyomora enyhítésére. Névszerint megszavaztak Garibaldi részére évenként 3000 lírát Nápoly és Palermo városok tanácsa, 1000 lírát az anconai és salernoi tanács, 500 lírát Velletri hatósága, 400 lírát Minervino képviselőtestülete, 300 lírát Mantua városa, 100 lírát Cerzeto, 50 lírát a Revera munkásegylet; ezen kívül egyszer mindenkora küldött a tábornoknak a guastallai munkásegylet 100 lírát, a mantuai munkások 300 lírát. Garibaldi egy újabb levelében kijelenti, hogy elfogadja a Reggio, Salerno és Velletri által felajánlott évi összegeket, továbbá Anderson 1000 dollárját és Delfinoni barátja 1000 líráját. Ezzel a tábornok megelégszik s így minden további aláírás fölösleges.

— Női consul. Haris asszony, ki Amerikában a háborn alatt mint betegápolónő működött és 52 esztában vett részt, az „Egyesült Államok“ részéről Velenczébe consulnak nevezetett ki.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Nov. 24-én 5% Metalliques 70.— frt. Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 74.45 frt 1860. Koleson 109.75. Bankrészvény 992 Hitelintézeti-részvények 235.25 London 110.50 ft. st. Ezüst 105.16 Cs. kir. arany 526.— „Napoleonkor 891.—

Urbéri kötvények: Magyarországi 77.80 Temesi 77.25 Erdélyi 74.75 Horvátországi 79.—

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Nyiltér.

— Hamburg város mindenkinek 250,000 kir. márka főnyereményt biztosít, ki egy eredeti sorsjegyet bir. Legújtanosabban vehetni azokat a különös jó hírből álló. Haas A. és társai cégű bankháznál Hamhurgban.

Hivatalos.

SSO. — 1874.

(457)

(1—3)

Árlejtési hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. közmunka- és közlekedési miniszterium folyó évi november hó 11-én 19,407. szám alatt kibocsátott rendeletével a héjjasfalva csikgyimesi államút 28⁶/₈ — 29% mértékszázakában 4/5 és 25-dik számú szelvényeknél eső hidakon elemi károk által történt sérülések helyreállításának biztosítására újabb írásbeli árlejtés megtartását rendelvén el, — a szóbeli árlejtés kirekesztésével — zárt írásbeli ajánlatokra alapított versenytárgyalás hatánapjánál **folyó évi december-hó 15-ke** tűztetik ki.

Az engedélyezett építési összeg 1800 frt 66 krt tesz. A beérkezett írásbeli ajánlatok felbontása az árlejtő bizottság által a székhelyi m. kir. mérnöki hivatal irodájában, nevezett hatánapon **délelőtti 10 órakor** veendő kezdetű.

A kellően lepecsételt és czimezett írásbeli ajánlatoknak **december 15-ken délelőtti 9 óráig** mulhatlanul kell nyújtatniok, mert későbbben érkező ajánlatok tekintetbe vétetni nem fognak.

A mérnöki hivatalhoz benyújtandó, vagy küldendő ajánlatok 50 kros bélyeggel ellátandók, s azokhoz az ajánlati összeg 5%-a mint bánatpénz csatolandó.

Az ajánlatokban a vállalkozóknak számokkal és szóval világosan ki kell írnia lennie, ugyancsak az ajánlattevő nevének és lakásának is, valamint azt is nyilvánítni kell ajánlattevőnek, hogy a műszaki tervezetet, a helyi körülményeket és a részletes építési kötelezettségeket ismeri s utóbbiaknak magát kifogás nélkül aláveti.

A műszaki tervezet, az építési és árlejtési feltételek alólírt mérnöki hivatal irodájában, a délelőtti hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Sz.-Udvarhelyt, 1874. november 20-án.

A mérnöki hivatal.

(453)

(2—3)

Gabona szállítás árlejtési hirdetmény.

A rojaidai (poduroji) m. kir. vaskohó hivatal munkás személyzetének élelmezésére 1875. január hó kezdettől, bezárólag 1875. december-hó végéig szükséges 1200 (ezer kétszáz) pozsonyi mérő búza, és 900 (kilenc száz) pozsonyi mérő tengeri szállítására ezennel árlejtés hirdettetik.

Ezen nyilvános szóbeli árlejtés **1874. december 3-án (harmadikán) d. e. 10 (tíz) órakor** a m. kir. vaskohó hivatal irodájában Rojaidán (Poduroj) Belső-Szolnok vármegyében fog tartatni, mely óráig bepecsételt, a m. k. vaskohó hivatalnak Rojaidán (utolsó posta Horgospataka) címzett és a búza szállítására nézve 30 (harmincz) forint o. é., tengeri szállítást illetőleg pedig 25 (huszonöt) forint o. é. bánatpénzzel és szabályszerű bélyeggel ellátott ajánlatok is (Offert) elfogadhatnak.

A szóbeli árlejtés bevégezése után azonnal az ajánlatok is nyilvánosan fognak felbontatni és a legkevesebbet kérővel a szerződés kötteni, mely a vállalkozóra nézve azonnal, a m. k. vaskohó-hivatal részére azonban csak a nagybányai nagytelített m. kir. bányagazgatóság helybenhagyása után kötelező erővel bír.

A bánatpénz a vállalkozó által a szerződött összeg tíz százalékos biztosítékára azonnal kiegészítendő, a többi árlejtőknek bánatpénzüket pedig tüzstét visszaadatik.

Mind a tengerinek, mind a búzáknak pozsonyi mérőként 82 (nyolcvankét) bécsi font, súlynak kell lennie, a búzáknak 25 (huszonöt) százalék rozsnál többet tartalmazni nem szabad — és hat egyenlő részekben Rojaidára kell szállítatnia, úgy hogy mindég két havi szükséglet készletben legyen, melynek első részletét az az 200 (kétszáz) pozsonyi mérő búzát és 150 (százötven) pozsonyi mérő tengerit, a vállalkozónak okvetlenül legfeljebb 1874. december 31. be kell szállítani.

Felhívatnak tehát a vállalkozni szándékozókat, hogy elegendő bánatpénzzel és biztosítékkal ellátva a kitűzött helyen és időben megjelenni, vagy ajánlataikat beadni szíveskedjenek; mert későbbben beérkezett, vagy a fent nevezett kellekekkel el nem látott ajánlatok tekintetbe nem fognak vétetni.

Megjegyeztetik még, hogy biztosítékul készpénzen kívül elfogadhattnak:

1-ör: Minden magyar és osztrák állam adóssági kötvények illetőleg sorsjegyek.

2-ör: Minden a magyar állam, vagy a Lajtántúli tartományok által kamat biztosításban részesített vasút részvényei és azoknak elsőbbségi kötvényei.

3-ör: A magyar földhitelintézet záloglevelei.

4-er: A magyar állam földhitel részvénytársulat záloglevelei, a napi árfolyam szerint és

5-ör: A Budapesten székelő magyar jelzálog hitelbank záloglevelei, a tőzsdei napi árfolyam szerint.

Végre tudomásul szolgáljon: hogy minden ez ügyben kívánt közlelbbi felvilágosítások a rojaidai m. kir. vaskohó-hivatal által a rendes hivatalos órákban egész készséggel kiszolgáltathatnak.

Kelt Rojaidán (Podurojin) 1874. november 19-ken.

A m. kir. vaskohó-hivataltól.

Nem hivatalos.

Főhívás

résztvevésre a hamburgi államtól engedélyezett és biztosított pénzkisorsolás

december havában kezdődő húzásaiban.

E vállalat folytonosan az állam kezessége és biztosítása alatt áll s csak eredeti sorsjegyek adhatnak ki.

Valamint szilárdaság, úgy helyes berendezés is egyesséte vannak s a résztvevés költségei az azokkal szemben álló nyeremény esélyekhez képest, csekélyeknek mondhatók.

A sorsjegyek felől több fog 7 osztályban nyereményekkel kísorsoltatni, t. i. esetleg

375,000 birod. márka,

vagy
218,750 forint ez. ért.

1 díj	250,000 bm.	6 nyeremény	15,000 bm.
1 nyeremény	125,000 "	23 "	12,000 "
1 "	90,000 "	34 "	6000 "
1 "	60,000 "	3 "	4800 "
1 "	50,000 "	40 "	4000 "
1 "	40,000 "	5 "	3600 "
1 "	36,000 "	203 "	2400 "
3 "	30,000 "	5 "	1800 "
1 "	24,000 "	1 "	1500 "
2 "	20,000 "	412 "	1200 "
1 "	18,000 "	sat. sat.	

Összesen: **43,300** nyeremény.

Az I. osztályban tervszerűleg megállapított ára

1 egész ered. sorsjegyek 2 tallér vagy 3 frt 50 kr.

1 fél " 1 " 1 frt 75 kr.

1 negyed " — 15 ez. gar. vagy 90 kr.

A résztvevőknek pontosan megküldjük a hivatalos kisorsolási tervvel együtt az **állampécsettelt ellátott eredeti sorsjegyeket**; a hivatalos kisorsolási listajstromot s a nyereményeket azonnal elküldjük a húzás után.

Azon bizalomnál fogva, a melyet e sorsjegyek maguknak kívántak, tetemes megrendeléseket remélünk; a melyeket, ha még oly csekélyek is, a legtovább eső vidékekre is pontosan és titoktartóan eszközölendük.

Az első kisorsolásra elfogadunk megrendeléseket az ár beküldése mellett

november 30-ig.

később érkező megrendeléseket csak úgy veendünk tekintetbe, ha sorsjegy- készletünk nem lesz még kimerülve.

Tessék tehát mielőbb egyenesen

Haas Adolf és társa,

állampapír-üzletéhez Hamburgba fordulni.

(443)

(4—4)

Rövid időközök alatt 10-szer estek az **első főnyeremények** a szerencsétől pártolt fizetünkbe.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdászánál ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.

STEIN JÁNOS

erd. muzeum-egyleti könyvkereskedésében

Kolozsvárt a

következő 1875. évre szóló naptárak kaphatók:

Gazdasági zseb-naptár

1875-re.

Tizenötödik évfolyam. Szerkesztő tulajdonos

Kodolányi Antal.

Csinos jegyzőkönyv alakban, vászonba kötve tizenkét utasítási havi füzettel együtt 2 forint.

Az ATHENEUM nagy képes naptára.

Szerkeszti Sárkány János Ferencz. 16-dik évi folyam. Számos fametszvényvel. Ára 1 frt.

Postán bérmentve megküldve 1 frt és 10 kr.

Közhasznu erdélyi képes naptár.

A vásárok pontos kijavításával. Ára füzve 26 kr.

Falusi gazda naptára.

A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanítók számára, jeles szakfélék közreműködésével. Szerkeszti Máday Izidor. II-dik évfolyam. Ára 80 kr.

Irodai fali naptár.

Ára 30 kr.

Lidércz naptár.

Kalandok, bűnesetek, tündérregék, csodás tünemények stb. gyűjteménye. 14-dik évfolyam. Ára 60 kr.

István bacsai naptára,

vagyis családok házigazdának és gazdaszonyoknak, népnevelőnek, helységi előjáróknak, iparosoknak és földmivelőknek való képes kalendárium. 20-dik évfolyam. Ára 50 kr.

Protestáns új képes naptár.

Szerkesztette Dúzs Sándor. Ára 50 kr.

Borászati naptár.

Szerkeszti dr. Nyári Ferencz. 2-dik évfolyam. Ára 80 kr.

A „Magyar Polgár“ nagy naptára.

Szerkesztette K. PAPP MIKLÓS. Ára 1 frt.

KOSSUTH naptár.

Szerkeszti Honfi Tihamér. 5-dik évfolyam. Ára 40 kr.

ERDÉLYI NAGYOB B KÉPES NAPTÁR

1875-dik évre.

Hatodik évfolyam. A m. kir. miniszterium s a Királyhágón inneni hivatalok teljes tiszti czim- és névtárával s kolozsvári kalauzzal ellátva.

A 14 n. 8-rét ivet tartalmazó műnek ára csak 50 krajczár.

Postán küldve 56 kr.

A „népzaszlója“ naptára.

A magyar nép számára. Szerkeszti Aldor Imre. 7-dik évfolyam. Ára 40 krajczár.

A magyarnép naptára.

Képes kalendárium. Sokféle hasznos és mulattató olvasmányval ellátva. Szerkeszti Tatár Péter. Ára 30 krajczár.

NEVESSÜNK!

1875 évre szóló mulattató naptár, melyet azon reményben, hogy a jelen évvel minden valószínűség daczára sem lesz vége ennek a gyönyörűséges világnak, jobbra — balra pattagó vontesövű viccekkel, előre — hátra-ugdosó szellemi bak ugrásokkal, hihetetlen humorisztikus hazugságokkal, mindenfélét kifigurázó sok képpel stb. stb. megcsinált egy asztronomikus. Ára csak 40 kr.

A magyar nők naptára.

Szerkeszti Beniczky Irma. 7-dik évfolyam. Ára 60 krajczár.

Községi jegyzők naptára és évkönyve.

Első évfolyam. Ára 1 frt.

Nemzeti nagy képes naptár.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal, számos képpel. Szerkesztette Aldor Imre. Ára 1 frt.

Honvéd naptár. (Együttal katonai naptár.)

A magyar nép számára. Szerkeszti Aldor Imre. Ára 60 kr.

Jegyzék napló, ügyvédek és birák számára.

Szerkeszti Schnierer Gyula.

11-dik évfolyam. Csinos piros vászonkötésben. Ára 1 frt 20 kr.

ORVOSI zsebnaptár.

Hatodik évfolyam. Szerkeszti dr. Hochhalt K. Budapesti gyakorló orvos. Egész vászonkötésben. Ára 1 frt 20 kr.

Hölgyek naptára.

3-dik évfolyam. Dús tartalommal; aranymetszetti vászonkötésben. Ára 1 forint 80 kr.

Ugyan csak

Legujabban megjelentek és Stein János erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

Idősb Robinsohn Crusoé

utazásai, élményei és csodálatos kalandjai. A Robinsoadok történetével és a szerző De Foe Dániel életrajzával. Ára 1 frt 40 kr.

A nagyvilági hölgy.

Regény. Ita Devall E. 2 kötet. Ára 2 frt.

A jegyesek.

Milanói történet, a 16-dik századból. Ita Alessandra Manzoni.

Olaszból fordítva. Ára 2 frt 80 kr.

Az elmés nemes Don-Quijote de la Mancha.

Ita Miguel de Cervantes Saavedra. Spanyolból fordítva.

Első és második kötet, kötetenként 2 frt 80 kr.

A véres kincs.

Regény. Ita Féval Pál.

Ára 1 frt 60 kr.

A nemes leánya.

Regény. Ita Schwarz Mária.

3 kötet. Ára 3 frt.

Holt Felix a Radicális.

Ita Georges Eliot. Angolból fordítva. 2 kötet. Ára 3 frt.

(1—3) **Haszonbéri hirdetmény.**

1) Maros-Ludas községe folyó évi december 9-ken délelőtti 10 órakor a községi irodában tartandó nyilvános árverésen az 1875-dik év januárus 1-ső naptól, 1877-dik év december utolsó napjáig, és így három egymásután következő évekre, haszonbérbe adja a községnek két országos és rendes heti vásártartó jövedelmét.
2) Felkultási ár 1650 frt, (egyszerhatású) frt. o. ért.
3) Ezen árverésére bárányok oly figyelemmel kísérelve, hogy a megjelölt felkultási árhoz képest 10% bánatpénzzel és biztosítéki képességet tanúsító okmányokkal jelenjenek meg.
Maros-Ludas község képviselő gyűléséből, 1874. nov. 19-én.
SUBA JÓZSEF, községi bíró.

(459)

(2—2) Neuer Verlag von Theobald Grieben in Berlin, vorrätig bei JOHANN STEIN in Klausenburg

Praktisches Handbuch

der naturgemäßen Heilweise.

Von THEODOR HAHN.
Zwei Abtheilungen in einem Bande: I. Grundzüge der naturgemäßen Heil- und Lebensweise. II. Specielle Krankheits- und Heilweise.
Vierte Auflage. 29 Bogen gr. 8. — 2 fl. 40 kr.
Ein wohlmündender, sicherer Rathgeber für's Haus, das Ergebniss reicher praktischer Erfahrungen und dadurch ein zuverlässiger Helfer in allen Krankheitsfällen, welcher die Anwendung der schädlichen Medicamente und Charlatanmittel vermeidet.

(458)

(1—1)

Ingeny és bérmentesen

küldi meg legújabb

Lottó-nyeremény-lajstromát

1874-1875-re

menyieségani tanár

Orligé R.

BERLIN, Wilhelmstrasse 125.

Kérdésekre azonnal felel.